

**မြန်မာနိုင်ငံလူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေ
အစီရင်ခံစာ**

၂၀၀၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ မှ ဒီဇင်ဘာလအထိ

လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (မြန်မာနိုင်ငံ)

www.nd-burma.org

office@nd-burma.org

+95 (9) 79 8237 754

မျက်နှာဖုံးဓာတ်ပုံ။ ရွာသားများ ချောင်းကိုဖြတ်၍ လပိုင်ဆိုင်းလီ၏
ရုပ်အလောင်းအား ရှာဖွေနေစဉ် (ဓာတ်ပုံ KWAT)

လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (မြန်မာနိုင်ငံ) မှ ထုတ်ဝေသည်။

GPO 315, Chiang Mai 50000, Thailand
+66 (0) 53 304 404
office@nd-burma.org
www.nd-burma.org

ကျေးဇူးတင်မှတ်တမ်း

လုံခြုံရေးအန္တရာယ်ရှိသည့်တိုင် အမှန်တရားကို ရဲဝံ့စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုပေးခဲ့သူများနှင့် ND-Burma ကွန်ရက်အဖွဲ့ဝင် အဖွဲ့အစည်းများမှ စွန့်စွန့်စားစား အချက်အလက်ကောက် ယူပေးခဲ့သော ကွင်းဆင်း သတင်းကောက်ယူသူ အားလုံးအား ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

အစီရင်ခံစာဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် အရေးကြီးသည့် အကူအညီများပေးခဲ့သည့် လူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အဖွဲ့အစည်းများအား အထူးပင် ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

OSF ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှု မရှိဘဲနှင့်လည်း အစီရင်ခံစာ ဖြစ်မြောက်လာမည် မဟုတ်သည့် အတွက် ငွေကြေး အကူအညီပေးခဲ့သည့် Open Society Foundation ကိုလည်း ကျေးဇူးတင် ရှိပါသည်။

ကွန်ရက်အကြောင်း

ND-Burma ၏ အဖွဲ့ဝင် ၁၆ ဖွဲ့သည် တိုင်းရင်းသားများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် လိင်စိတ်ကွဲပြားသူများအား ကိုယ်စားပြုသည်။ နှစ်နာခွဲသူများ၏ တရားမျှတမှု ရရှိရေးအတွက် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ၂၀၀၄ ခုနှစ်မှ စပြီး မှတ်တမ်းတင်နေသည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။

အဖွဲ့ဝင်အဖွဲ့အစည်းများ

- ၁။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့ (AAPP-B)
- ၂။ မွန်ပြည်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (Hurform)
- ၃။ ကချင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး (ထိုင်းနိုင်ငံ) (KWAT)
- ၄။ တအာင်းအမျိုးသမီးအဖွဲ့အစည်း (TWO)
- ၅။ တအာင်းကျောင်းသားနှင့် လူငယ်အဖွဲ့အစည်း (TSYO)
- ၆။ ထားဝယ်အမျိုးသမီးသမဂ္ဂ (TWU)

ဆက်စပ်အဖွဲ့အစည်းများ

- ၇။ ရခိုင်ပြည်လုံးဆိုင်ရာကျောင်းသားနှင့် လူငယ်ကွန်ဂရက် (AASYC)
- ၈။ ချင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (CHRO)
- ၉။ နိုင်ငံတကာ မြေကမ္ဘာ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ GJY (ERI)
- ၁၀။ ညီမျှခြင်းမြန်မာ (EM)
- ၁၁။ လားဟူအမျိုးသမီးအဖွဲ့ (LWO)
- ၁၂။ ပအိုလူငယ်အဖွဲ့ (PYO)
- ၁၃။ လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ် မြှင့်တင်သူများအဖွဲ့ (HRDP)
- ၁၄။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများကွန်ရက် (ပဲခူးအရှေ့ခြမ်း)
- ၁၅။ ရှေ့ပြေးအသံ (PV)
- ၁၆။ ကချင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကွန်ရက် (KDNG)

ကွင်းဆင်းသတင်းကောက်ယူသူများ၏အခြေအနေ

လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (မြန်မာနိုင်ငံ)၊ ND-Burma ၏ ကွင်းဆင်းအချက်အလက်ကောက်ယူသူများသည် လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းများ ကောက်ယူရာတွင် အကြီးအကျယ် အန္တရာယ်ရှိသည့် အခြေအနေနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည်။ လုံခြုံရေးအခြေ အနေကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းတင်ခြင်းအား ထင်ထင်ပေါ်ပေါ် မလုပ်နိုင်သည့်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်း လုံးတွင် ဖြစ်ပျက်နေသော လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေအားလုံးအား ထပ်ဟပ် ဖော်ပြနိုင်ခြင်းမရှိပေ။

အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသည့် နေရာများတွင်ပင် ကွင်းဆင်းအချက်အလက်ကောက်ယူသူများနှင့် ၎င်းတို့ဆက်သွယ်သည့် ပြည်သူလူထုမှာ လုံခြုံရေးအန္တရာယ်ကို ကြုံတွေ့ရတတ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စစ်တပ်နှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့က ကျူးလွန်ချိုးဖောက်ခံရသူများကို ဆိတ်ဆိတ် နေကြရန် မကြာခနခြိမ်းခြောက်၊ သတိပေးနေ၍ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ စစ်တပ်နှင့် ရဲတို့က ကွင်းဆင်း သတင်းကောက်ယူသူတစ်ဦးအား ၎င်းမှတ်တမ်းတင်ထားသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု သတင်းအချက်အလက်များနှင့်အတူ တွေ့ရှိပါက၊ အဆိုပါ ကွင်းဆင်းသမားသည် မတရားသည့် ဥပမာများအရ အရေးယူခံရနိုင်ခြင်း၊ ဟန့်တားနှောင့်ယှက်ခန့်ရခြင်းနှင့် အကြမ်းဖက် နှိပ်စက်ခြင်း ခံရနိုင်သည်။

ကွင်းဆင်း၍ အချက်အလက် ကောက်ယူနေကြသူများသည် အဖြစ်အပျက်များအား ပြောပြ၊ သတင်းပေးသူများအပေါ် အခြေခံ၍ မှတ်တမ်းတင်ကြရသည်။ ထို့ကြောင့် ကွန်ရက်၏ ကွင်းဆင်းအချက်အလက်ကောက်ယူသူများ၏ အဆက်အသွယ်များသည် နောက်ထပ် သတင်းပေးနိုင်မည့် အဆက်အသွယ်များ၊ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခွင့်ပေးမည့် လူပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များနှင့် အစိုးရဝန်ထမ်းများ ပူးပေါင်းလာအောင် ဆောင်ရွက်ရသည်။

မှတ်တမ်းတင်ခြင်း - လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (ND-Burma) သည် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးအင်္ဂါအိုများ၏ ကူညီမှုဖြင့် ကွန်ရက်အဖွဲ့ဝင်အဖွဲ့အစည်းများမှ ကွင်းဆင်းအချက်အလက် ကောက်ယူသူများကို သင်တန်းပေးသည်။ ထို့နောက် ကွင်းဆင်းအချက်အလက် ကောက်ယူသူများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများတွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်း၍ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ကောက်ယူ စုဆောင်းသည်။

ဖြစ်ရပ်တစ်ခုချင်းစီအား ရရှိသည့် အခွင့်အလမ်းနှင့် အခြေအနေအပေါ် မူတည်၍ ကောက်ယူရသည်။ ယခုအစီရင်ခံသည့် အချိန်ကာလအတွင်း ဖြစ်ရပ်များသည် အစိုးရစစ်တပ်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက် ကိုင်အဖွဲ့များ (EAOs) များ ကျူးလွန်မှုများ ဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း မိမိတို့အနေဖြင့် သတင်းအချက်အလက်များ စုဆောင်းရန်အတွက် ကန့်သတ်ချက်အချို့နှင့် ကြုံတွေ့ရသည်။ ပထမအချက်အနေဖြင့် လုံခြုံရေးတင်းကြပ်ထားမှုကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်း ဖြစ်ပွားနေသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအား ND-Burma မှ ကွင်းဆင်း သတင်းကောက်ယူ သူများသည် စုဆောင်း၊ မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခြင်း မရှိပါ။

ဒုတိယအနေဖြင့် - လက်ရှိစစ်ပွဲများ ဖြစ်ပွားနေခြင်းနှင့် စစ်ပွဲကြောင့် ထွက်ပြေး၊ တိမ်းရှောင် နေရမှုတို့ကလည်းရှမ်းပြည်နယ်နှင့်ကချင်ပြည်နယ်ရှိလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများဖြစ်ပွားနေသည့် ဒေသ များသို့ သွားရောက် မှတ်တမ်းတင်ရန်အတွက် အတားအဆီးများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ND-Burma အနေဖြင့် လတ်တလောတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်၌ မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခြင်းမရှိပါ။ ထို့ ကြောင့် ရခိုင်ဒေသမှ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေကို ထည့်သွင်းနိုင်ခြင်းမရှိပေ။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် စစ်တပ်အနေဖြင့် အပစ်ပေးအရေးယူခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်နေသည့် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရသူတို့မှာလည်း လက်စားခြေ၊ ဒဏ်ခတ်ခံရမည်ကို ကြောက်ရွံ့နေမှုရှိနေသဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန် အခွင့်အရေး ရနေသည့်တိုင်အောင် ပြောဆိုရန်ဝန် လေး နေကြခြင်း တို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။

နောက်ထပ် သတင်းအချက်အလက်များကို သတင်းမီဒီယာများနှင့် NGO အစီရင်ခံစာများမှ ရရှိပါသည်။

အချက်အလက်စီမံခန့်ခွဲမှု - လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းကွန်ရက် (ND-Burma) အဖွဲ့ဝင် အဖွဲ့ အစည်း များမှ ကွင်းဆင်းအချက်အလက် ကောက်ယူစုဆောင်းသူများ ပေးပို့လာသည့်အချက်အလက် များကို သက်ဆိုင်ရာ မိခင်အဖွဲ့အစည်းထံသို့ ပေးပို့သည်။ ထို့နောက် သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများမှ တာဝန်ရှိ ဝန်ထမ်းများက ကွန်ရက်မှ တပြေးညီအသုံးပြုသည့် Martus ခေါ် ဒေတာဘေ့စ်အတွင်း သတင်း အချက်အလက်များ ထည့်သွင်းသည်။

ND-Burma ၏ အချက်အလက် စီမံခန့်ခွဲရေးအလုပ်အဖွဲ့ (Data Management Team) က အချက်အလက်များအား သုံးသပ်၍၊ ပြင်ဆင်စုစည်းပြီး ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလမှ ဒီဇင်ဘာလအတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သော ချိုးဖောက်မှုများအနက်မှ အစီရင်ခံစာတွင် အသုံးပြုရန် သင့်လျော်သည့် အဖြစ်အပျက် များကို ရွေးချယ်သည်။ ယခုအစီရင်ခံစာ ကာလမတိုင်ခင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော တခြားသတင်းအချက် အလက်များ ကိုလည်း ပိုမိုအားကောင်းသည့် သမိုင်းမှတ်တမ်းအဖြစ် သိမ်းဆည်းထားမည်သည်။

အကျဉ်းချုပ်

- ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု ၅၀ ကို ND-Burma မှ မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့ သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း ချိုးဖောက်မှု ၃၉ ခု၊ ၂၀၁၆ တွင် ချိုးဖောက်မှု ၆ ခု၊ ၂၀၁၅ တွင် ချိုးဖောက်မှု ၄ ခု နှင့် ၂၀၁၄ အတွင်း ချိုးဖောက်မှု ၁ ခုတို့ဖြစ်သည်။
- အဖြစ်များသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုမှာ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းဖြစ်ပြီး ဖြစ်ရပ် ၂၄ ကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဒုတိယအဖြစ်များသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုမှာ တရားလက် လွတ်သတ်ဖြတ်ခြင်းဖြစ်ပြီး ဖြစ်ရပ် ၁၁ ခုကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ကာ၊ မတရားဖမ်းဆီးမှု ၇ ခုကိုလည်း မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။
- လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု အများဆုံးဒေသအဖြစ် ရှမ်းပြည်နယ်သည် ဆက်လက်ရှိနေပြီး ဖြစ်ရပ် ၄၂ ခု (၈၄%) ကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။ အခြားဒေသ ၅ ခုမှာ ကချင်ပြည်နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးတွင် ၂ ခုနှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၁ ခုမှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့ သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ကချင်ပြည်နယ်မှာ တိုက်ပွဲများဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည့် ဒေသများ ဖြစ်သည်။
- လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု အများစုကို အစိုးရလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များမှ ချိုးဖောက်ခြင်းဖြစ်ပြီး ၃၆ ခု (၇၂%) ရှိကာ စစ်တပ်၊ ရဲနှင့် ပြည်သူ့စစ်များမှ ကျူးလွန်ခြင်းဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ (EAOs) များမှ ချိုးဖောက်မှု ၆ ခု (၁၂%)၊ မည်သည့်အဖွဲ့အစည်းက ကျူးလွန်သည်ဟု မသိရသည့် ချိုးဖောက်မှု ၅ ခု (၁၀%) နှင့် အရပ်သားများမှ ချိုးဖောက်မှု ၃ ခု (၆%) ကို တွေ့ရသည်။
- အပြစ်ကျူးလွန်သူများ အပြစ်ပေးခံရခြင်းမှ လွတ်မြောက်နေမှုမှာ စံအဖြစ် ဆက်ရှိနေပြီး မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည့် ဖြစ်ရပ်များထဲမှ နှစ်နာသူတဦးတယောက်ကမျှ ၎င်းတို့တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး တရားမျှတမှုကို မရရှိခဲ့ပေ။ ဥပဒေအရ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများကို ကျူးလွန်သူများမှ ဆက်လက်ဟန့်တားလျှက်ရှိပြီး အလွတ်သဘော အမှန်တရားရှာဖွေမှုများမှာလည်း ခြိမ်းခြောက် ခံနေရသည်။
- ၂၀၁၆ မှစပြီး လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု မှတ်တမ်းများ လျော့နည်းလာခြင်းကို တိုင်းပြည်အတွင်း လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ အမှန်တကယ်လျော့နည်း ကျဆင်းလာသည်ဟု မမှတ်ယူစေလိုပါ။ အကြောင်းမှာ မှတ်တမ်းတင်၊ သတင်းရယူခွင့်အပေါ် တင်းကြပ်စွာ တားမြစ်ထားမှုနှင့် လုံခြုံရေးအရ စိုးရိမ်မှုတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကချင်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် ပဋိပက္ခများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေသကဲ့သို့ စစ်တပ်မှ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် အကြမ်းဖက်မှုရလဒ်အဖြစ် ၂၀၁၇ ခုနှစ်သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဒုက္ခသည်အကြပ်အတည်း အလျင်အမြန်ကြီးထွားသည့်နှစ်အဖြစ် တွေ့မြင်ရသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှ ဒီဇင်ဘာလအထိ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု ဂဏာ

စဉ်	လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု အမျိုးအစားများ	အရေအတွက်
၁။	စိတ်ထင်တိုင်း မတရားဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း နှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း။	၇
၂။	ပစ္စည်းဥစ္စာများကို သိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် ဖျက်ဆီးခြင်း။	၁
၃။	လူကုန်ကူးခြင်း	၃
၄။	သတ်ဖြတ်ခြင်း	၁၁
၅။	မုဒိန်းကျင့်ခြင်းနှင့် အခြားလိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခြင်းများ	၂
၆။	ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း	၂၄
၇။	ကလေးစစ်သားအသုံးပြုခြင်း	၂
	စုစုပေါင်း	၅၀

သုံးသပ်ချက်

ပဋိပက္ခနှင့် ရွှေ့ပြောင်းမှုများ

ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း တိုက်ပွဲ ၂၅၈ ကြိမ်ဖြစ်ခဲ့သည်ဟု မှတ်တမ်းများအရ သိရပြီး အများစုမှာ တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ (EAOs) ကြား ရှမ်းပြည် မြောက်ပိုင်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်တို့တွင် ဖြစ်ပွားခြင်းဖြစ်သည်။^၁ တိုက်ပွဲများကြောင့် အဆိုပါပြည်နယ် နှစ်ခုတွင် ခန့်မှန်းခြေလူဦးရေ ၁၅၀၀၀ ခန့် စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များ ဖြစ်လာကြပြီး ၎င်းတို့ထဲမှ သုံးပုံတစ်ပုံမှာ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ရှိနေကြသည်။ စစ်ပြေးဒုက္ခသည်အများအပြား အိမ်ပြန်နိုင်ကြ သော်လည်း ၂၀၁၇ အကုန်တွင် ကချင်ပြည်နယ်တွင် ဒုက္ခသည် ၉၂၀၀၀၊ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ၁၅၀၀၀ နှင့် ကရင်ပြည်နယ် တွင် ၅၆၀၀ ဆက်လက်ရှိနေကြသည်။^၂

စစ်တပ်အနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအား တိုက်လေယာဉ်များ အသုံးပြု တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ ဟယ်လီကော်ပတာဖြင့် ပစ်ခတ်ခြင်းနှင့် လက်နက်တပ်ဆင်မထားသည့် ဒရုန်းများ အသုံးပြုခဲ့ဟု စွပ်စွဲခံရသည်။^၃ ကျေးရွာအတွင်း (သို့) အနီးအတဝိုက်နှင့် စစ်ပြေးဒုက္ခသည် စခန်းအနီး များတွင် ထိုသို့တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် အရပ်သားများ ထိခိုက်မှုရှိသည် (ဖြစ်ရပ် ၁ - ၂)။

ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာဒေသအတွင်း စိတ်ထင်တိုင်း ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းနှင့် တိုင်း ရင်းသားများအား သတ်ဖြတ်ခြင်း (ဖြစ်ရပ် ၃ - ၈) အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ND-Burma မှ မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။ အဆိုပါချိုးဖောက်မှုများတွင် အသက် ၁၄ နှစ်အရွယ်ရှိ ကလေး တဦးကို တရားမဝင်အသင်းများနှင့် ဆက်သွယ်မှု (ပုဒ်မ ၁၇/၁) အရ ဖမ်းဆီးအရေးယူခဲ့ သည့်အတွက် အဆိုပါဥပဒေဖြင့် ဖမ်းဆီးခံရသည့် အသက်အငယ်ဆုံး ကလေးဖြစ်လာသည့် ဖြစ်ရပ် လည်းပါဝင်သည် (ဖြစ်ရပ် ၅)။ အရပ်သားများမှာ မြေမြှုပ်မိုင်းကြောင့် သေဆုံးလျက်ရှိကြသည် (ဖြစ်ရပ် ၁၀)။

ဩဂုတ်လတွင် မွတ်စလင်စစ်သွေးကြွများက ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းရှိ ရဲစခန်းနှင့် စစ်စခန်းများကို တိုက်ခိုက်ပြီးနောက် ဒေသတွင်းရှိ မွတ်စလင်တို့အပေါ် အစိုးရလုံခြုံရေးတပ်များနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အရပ်သားများမှ လက်တုန်ပြန်သည့်အတွက် ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ မွတ်စလင် ၆၈၈၀၀၀ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့ ထွက်ပြေးကြသဖြင့် ကမ္ဘာ့အလျင်မြန်ဆုံး ဒုက္ခသည်အကြပ်အတည်းကြီး ထွားမှုပြ သာနာ ဖြစ်လာသည်။^၄

1. Myanmar Peace Monitor 2017 archive, <http://mmpeacemonitor.org/research/monitoring-archive/180-monitoring-archive>
2. UNOCHA Myanmar: 2018 Humanitarian Needs Overview, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/les/resources/2018%20Myanmar%20Humanitarian%20Needs%20Overview.pdf>
3. Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar for the Human Rights Council, 37th session, 26 February - 23 March 2018, <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session37/Documents/A-HRC-37-70.docx>
4. UNOCHA, <https://www.unocha.org/rohingya-refugee-crisis>

ရှမ်းပြည်၊ ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်အတွင်း
စစ်ရှောင်ကလေးငယ်တဦး
ကျောင်းသွားနေပုံ (ဓာတ်ပုံ KWAT)

နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာ သည့်အဖွဲ့အစည်းများမှတိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများထိန်း ချုပ်ထားသည့် ဒေသများရှိ စစ်ရှောင် စခန်းများရှိ ဒုက္ခသည်များအား အကူ အညီပေးမှုအား အစိုးရအနေဖြင့် ဆက်လက်ပိတ်ဆို့ထားပြီး၊ အစိုးရ ထိန်းချုပ်သည့် ဒေသများသို့ပါထပ်မံ တိုးချဲ့ပိတ်ပင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင် ရာ လူ့အခွင့်အရေး အထူးကိုယ်စား လှယ်၏ အဆိုအရ ၂၀၁၇ ခုနှစ် အတွင်း လူသားချင်း စာနာသည့်အကူ အညီများရရှိနိုင်မှုသည် လေးနှစ်အ တွင်း အနိမ့်ဆုံးအဆင့်တွင်ရှိနေ သည်။^၅ ဒုက္ခသည်များမှာစားနပ်ရိက္ခာ ပြတ်လတ်ခြင်းနှင့် ကျန်းမာရေး စောင့် ရှောက်မှုကဲ့သို့ အခြေခံဝန်ဆောင်မှု များကို ရရှိနိုင်ခွင့်မရှိကြပေ။ ဒေသခံ လူသား ချင်းစာနာမှုကူညီသည့်အဖွဲ့ အစည်းများက အဆိုပါကွာဟနေမှု ကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ကြိုးစားသော် လည်း အကူအညီလိုအပ်မှုက များပြား

နေခြင်းကြောင့် ကျေနပ်အောင် မဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခြင်းနှင့် အစိုးရ၏ ပိတ် ပင်ကန့် သတ်ချက်များကို ပုံမှန်ကြုံတွေ့နေရသည် (ဖြစ်ရပ် ၃)။ ND-Burma ၏ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သည့် KWAT မှ သြဂုတ်လတွင်း ထုတ်ပြန်သည့် ထုတ်ပြန်ချက်အရ အကူအညီများအား ပိတ်ဆို့ဟန့်ထားခြင်းနှင့် ထိုးစစ်အတွင်း စစ်သားများကျူးလွန်သည့် ချိုးဖောက်မှုများသည် “စစ်ရာဇဝတ်မှု” မြောက်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^၆

5. Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar for the Human Rights Council, 37th session, 26 February - 23 March 2018, <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session37/Documents/A-HRC-37-70.docx>

6. KWAT: Latest Burma Army war crimes in Kachin State highlight urgent need to end military-to-military ties with Burma, 21 August 2017, https://progressivevoicemyanmar.org/wp-content/uploads/2017/08/Press-release-by-KWAT-in-ENG_Latest-Burma-Army-war-crimes-in-Kachin-State-highlight-urgent-need-to-end-military-to-military-ties-with-Burma.pdf

ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်ရှိ ရှမ်းစစ်ပြေးဒုက္ခသည် ၆၂၀၀ ကို နိုင်ငံတကာအကူအညီများ ဖြတ်တောက်လိုက်ခြင်းမှာ ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ/ရှမ်းပြည်တပ်မတော် (RCSS/SSA) က တနိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးစာချုပ် (NCA) တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးလိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ဒုက္ခသည်များကမူ RCSS/SSA နှင့် တပ်မတော်အကြား တိုက်ပွဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေမှုနှင့် စစ်တပ်တိုးချဲ့ချထားမှုကြောင့် နေရပ်ရင်းပြန်ရန် လုံခြုံမှုမရှိကြောင်း ပြောဆိုကြသည်။ ကချင်ဒုက္ခသည်များမှာလည်း စားနပ်ရိက္ခာပြတ်လတ်မှုနှင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကင်းမဲ့သည်ကို ခံစားနေရသည်။

ပဋိပက္ခနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်

အစိုးရက ဒုတိယအကြိမ် ၂၁ ရာစုပင်လုံငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံကို မေလတွင် ကျင်းပခဲ့သည်။ တိုးတက်မှုအဖြစ် တပ်မတော်နှင့် တိုက်ပွဲဖြစ်နေပြီး အင်အားကြီးသည့် မြောက်ပိုင်းမဟာမိတ် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များက ညီလာခံသို့ တက်ရောက်ရန် သဘောတူခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့မှာ အရေးပါသည့်ဆွေးနွေးပွဲများသို့ တက်ရောက်ခွင့်မရပဲ ညီလာခံမပြီးဆုံးခင်မှာပင် ထွက်ခွာသွားကြသည်။ ထိုအုပ်စုများမှာ လက်နက်ကိုင်အင်အား ၈၀% ရှိပြီး လက်ရှိ NCA ပုံစံကို လက်မှတ်ထိုးမည်မဟုတ်ဟု ထုတ်ဖော်ပြောကြားထားကြသည်။^၇

NCA လက်မှတ်ရေးထိုးမှု နှစ်ပတ်လည်ဖြစ်သည့် အောက်တိုဘာလတွင် ထိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များ၏ ဝိုင်းဝန်းဝေဖန်သံမျိုးစုံကိုကြားရသည်။ NCA လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) မှ ဥက္ကဋ္ဌက ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်သည် တဖက်သတ်ဖြစ်လာနေပြီး ဖိအားပေးမှုများ လည်းရှိနေသည်ဟု ပြောဆိုသည်။ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ထိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးအရ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများတွင် မပါဝင်ခင် NCA ကို လက်မှတ်ရေးထိုးရမည်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးစာချုပ်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ငြင်းဆန်ခြင်းသည် လက်နက်ကိုင် ဆူပူသောင်းကျန်းလိုသည့် ဆန္ဒဖြစ်သည်ဟု နှစ်ပတ်လည်နေ့ကို အခွင့်အရေးတရပ်အဖြစ် အသုံးပြုပြီး အစိုးရ၏ရပ်တည်ချက်ကို ထပ်လောင်းပြောဆိုသွားသည်။^၈ လက်မှတ်မထိုးသည့်အဖွဲ့များက အစိုးရနှင့် စစ်တပ်သည် ၎င်းတို့အား လက်မှတ်ရေးထိုးလာစေရန် ဖိအားပေးသည့်အနေဖြင့် ထိုးစစ်ဆင်ခြင်း၊ ဒေသခံများအား EAOs များကို ကူညီထောက်ပံ့နေသည်ဟု စွပ်စွဲကာ ဖမ်းဆီး၊ နှိပ်စက်ခြင်းနှင့် စစ်ရှောင်ဒုက္ခသည်များကို အကူအညီများမရရှိစေရန် ပိတ်ဆို့ဟန့်တားခြင်းများ ပြုလုပ်နေသည်ဟု စွပ်စွဲကြသည်။

7. For more information on the second session of 21st Century Panglong please see the Crisis Group brief: Building critical mass for peace in Myanmar, 29 June 2017, <https://www.crisisgroup.org/asia/south-east-asia/myanmar/287-building-critical-mass-peace-myanmar>

8. Greetings of Commander-in-Chief of Defence Services Senior General Min Aung Hlaing at the second anniversary of the Nationwide Cease re Agreement- NCA, 16 October 2017, <http://www.president-ce.gov.mm/en/?q=issues/peace/id-7778>

အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး နှစ်ဖက်သဘောတူ လက်မှတ်ထိုးထားသည့် တိုင်းရင်း သားလက်နက် ကိုင်အဖွဲ့နှင့် စစ်တပ်သည်လည်း တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားနေသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် ရှမ်း ပြည်တိုးတက်ရေး ပါတီ/ရှမ်းပြည်တပ်တော်မြောက်ပိုင်းသည် နှစ်ဖက်သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုး ပြီးချိန်မှစ၍ စစ်တပ်မှ အကြိမ် ၅၀၀ ကျော်ထိုးစစ်ဆင်ခဲ့သည်။^၉

NCA သည် ကျူးကျော်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားအတွက် ဒေသခံပြည်သူများ၏ ဆန္ဒကိုဆန့် ကျင်ကာ တိုင်းရင်းသားဒေသများကို အတင်းလှုပ်နှိုးခြင်းဖြစ်သည်ဟု ကရင်အဖွဲ့အစည်းများက အခိုင် အမာပြောဆိုကြသည်။^{၁၀}

ငြိမ်းချမ်းရေးဖြစ်စဉ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး ND-Burma ၏ အဖွဲ့ဝင်များမှ အကြံပြုချက်များကို စုစည်းထားသည့် စာတန်းငယ်တွင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းအားလုံးနှင့် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ တွေ့ဆုံ ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ပါဝင်ရေး၊ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ တပ်မတော်အား ကင်းလွတ် ခွင့်ပေး ထားမှုများ ဖျက်သိမ်းရေး၊ မည်သည့်ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီမှုမျိုးတွင်မဆို လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရသူများအား ပြန်လည်ပြုစုပေးလျော်ရေးအတွက် ကတိကဝတ်များ ထည့်သွင်းရေးတို့ ပါ ဝင်သည်။^{၁၁}

လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများ

တရားရေးစနစ်မှာ လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူများနှင့် စာနယ်ဇင်းသမားများ ကို ဆက်လက်၍ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းနှင့် ဖမ်းဆီးအရေးယူခြင်းများ ပြုလုပ်ရန်ရှိသည်။ စစ်တပ်၏ ရှမ်းပြည် မြောက်ပိုင်းတွင် ထိုးစစ်ဆင်မှုကို မှတ်တမ်းတင်သည့် သတင်းထောက်များအား ကူညီသည့်အတွက် ကချင်သင်း အုပ်ဆရာနစ်ဦးကို မတရားသင်းဆက်သွယ်မှုဥပဒေဖြင့် ထောင်ဒဏ် ၆ နှစ်ချမှတ်ခဲ့သည်။ တိုင်းရင်း သားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့မှ မူးယစ်ဆေးဝါးများ မီးရှို့ဖျက်ဆီးသည့်ပွဲ တက်ရောက် သတင်းယူခဲ့သည့် သတင်းထောက် ၃ ဦးကိုလည်း မတရားသင်းဆက်သွယ်မှုဥပဒေဖြင့် ဖမ်းဆီးခဲ့ပြီး ၃ လအကြာတွင် ပြန်လွှတ်ပေးခဲ့သည်။

စစ်တပ်မှ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု ကျူးလွန်ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည့် ရခိုင်ပြည်လွတ် မြောက်ရေးပါတီ (ALP) မှ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ခိုင်မျိုးထွန်းအား ထောင်ဒဏ် ၁၈ လ ချမှတ်ခဲ့သည်။ သူ့အား “ပြည်သူလူထု ကြောက်လန့်စေရန်နှင့် မငြိမ်မသက်ဖြစ်စေရန်” ပြုလုပ်သည့်အတွက်

9. BNI Online: Tatmadaw attacked SSPP/SSA-N over 500 times since the signing of the union-level ceasefire, 16 January 2018, <https://www.bnionline.net/en/news/tatmadaw-attacked-ssppssa-n-over-500-times-signing-union-level-ceasefire>
10. BNI Online: Karen orgs voice opposition to development projects that plunder ceasefire areas, 7 November 2017, <https://www.bnionline.net/en/news/karen-orgs-voice-opposition-development-projects-plunder-ceasefire-areas>
11. ND-Burma: Without justice there can be no peace, 24 May 2017, <file:///C:/Users/ASUS/Downloads/ND-Burma-WithoutJusticeThereCanBenopeace.pdf>

ရာဇသတ်ကြီးဥပဒေပုဒ်မ ၅၀၅ (ခ) (ဂ) တို့ဖြင့် အရေးယူကြောင်းဖော်ပြခဲ့သည်။ စစ်တပ်မှ တပ်သား သစ်အဖြစ် စုဆောင်းခံခဲ့ရသည့် ကလေးစစ်သားဟောင်းတဦးမှာလည်း သူ၏အဖြစ် အပျက်ကို ရေဒီ ယိုမှထုတ်ဖော် ပြောဆိုသည့်အတွက် ပုဒ်မ ၅၀၅ ဖြင့်တရားစွဲခံရကာ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ထောင်ဒဏ် ၆ လချမှတ်ခံရသည်။

ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်ရပြီးဖြစ်သည်ဟု ပြောသော်လည်း လွှတ်တော်အဆောက်အဦပေါ်သို့ ဒရုန်းယုံသန်းမှုဖြင့် နိုင်ငံခြားပတ်စ်ပို့ကိုင်ဆောင်သူနှစ်ဦးအပါအဝင် သတင်းထောက် ၃ ဦးနှင့် ၎င်းတို့ ၏ကားမောင်း သူကို ၂လကြာ ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်း စစ်တပ်၏ အကြမ်းဖက်မှု များကို သုတေသနပြုနေသည့် သတင်းထောက်နှစ်ဦးအားလည်း ကိုလိုနီလက်ထက်မှ လျှို့ဝှက်ချက် အက် ဥပဒေဖြင့် အကွက်ဆင်ဖမ်းဆီးသည်ဟု သံသယဖြစ်ကြပြီး ထောင်ဒဏ် ၁၄ နှစ် ကျခံရဖွယ်ရှိနေသည်။ တနင်္သာရီအပတ်စဉ်သတင်းဌာနမှ အယ်ဒီတာအားလည်း သရော်စာရေးမှုဖြင့် ပုဒ်မ ၂၅၊ မီဒီယာဥပဒေ ဖြင့် တရားစွဲ ထားပြီး ဒဏ်ငွေပေးဆောင်ရဖွယ်ရှိသည်။

အစိုးရသည် ဆက်သွယ်ရေးဥပဒေ၊ ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ)ကို ပြင်ဆင်ခဲ့သော်လည်း အရပ်ဖက်အဖွဲ့ အစည်းများ၏ အဓိပ္ပါယ်ရှိသည့် ပြင်ဆင်မှုထည့်သွင်းရန် တောင်းဆိုမှုကို ထည့်သွင်းရန်ပျက်ကွက်ခဲ့ သည်။ အစီရင်ခံစာတစ်ခုခုအရ ပုဒ်မ ၆၆ (ဃ)နှင့်ပတ်သက်ပြီး တိုင်ကြားမှု အများစုမှာ အစိုးရအာဏာ ပိုင်များဖြစ်ကြသည်။^{၁၂}

၂၀၁၈ အစပိုင်းတွင် “လူ့အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် လူထု၏ကျင့်ဝတ်ကို ထိခိုက်စေမည့် မတည် ငြိမ်ဖြစ်စေရန်၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးပျက်ပြားစေရန်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံမှုကိုပျက်ပြားစေရန်” လုပ်ဆောင်သူ များအား ထောင်ဒဏ်ပေးနိုင်သည့် ပုဒ်မ ၁၈ အား ပြင်ဆင်ခြင်း အပါအဝင် ငြိမ်းချမ်းစွာစု ဝေးခြင်းနှင့်စီတန်းလှည့်လည်ခြင်းဆိုင်ရာဥပဒေအားအစိုးရမှပြင်ဆင်ရန်ကြိုးပမ်းသည်ကိုတွေ့သည်။ ယခုအစီရင်ခံစာရေးနေသည့်ကာလတွင် အဆိုပါဥပဒေကို ငြိမ်းစုစီဥပဒေပြင်ဆင်ချက်ကို အမျိုးသား လွှတ်တော်က အတည်ပြုလိုက်သည်။

ပစ်ခတ်မှုများဖြစ်ပွားပြီးနောက် တအာန်းတိုင်းရင်းသားများအတွက် ဥပဒေအကျိုးဆောင် ပေးနေသူတစ်ဦးအားလည်း ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ သူသည် အခင်းဖြစ်ပွားစဉ်က အဆိုပါနေရာတွင် ရှိမနေ သော်လည်း လူသတ်မှုဖြင့် တရားစွဲခံရသည်။

ကရင်နီစစ်သား၅ဦးအားစစ်သားများကသတ်ဖြတ်သည်ဟုစွပ်စွဲခံရပြီးနောက်ဆန္ဒပြခဲ့သည့် ကရင်နီအရပ်သား ၅ဦးမှာလည်း ပုဒ်မ ၁၉ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် စီတန်းလှည့်လည်မှုဥပဒေကို ချိုး ဖောက်သည်ဟုဆိုကာ တရားစွဲခံရသည်။

12.Free Expressio Myanmar: 66d No Real Change, <http://freeexpressionmyanmar.org/wp-content/uploads/2017/12/66d-no-real-change.pdf>

၂၀၁၈ ဇန်နဝါရီတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အစိုးရအားဆန္ဒပြကြသည့် ဆန္ဒပြသူ ၇ ဦး ပစ်ခတ်ခံရသည်။

ND-Burma အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်သည့် AAPP ၏ မှတ်တမ်းများအရ ဒီဇင်ဘာလတွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ၄၆ ဦး ထိန်းသိမ်းခံနေရပြီး ၁၉၀ မှာ အမှုရင်ဆိုင်နေရသည်။^{၁၃}

တရားမျှတမှု

လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုဖြစ်ရပ် အများစုအတွက် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများ အပြစ်ပေးအရေးယူခံခြင်းမှ လွတ်ကင်းနေဆဲဖြစ်ပြီး ချိုးဖောက်ခံရသူများမှာလည်း ကြောက်ရွံ့သည့်အတွက်၊ တရားရေးစံနှစ်အ ပေါ်မယုံကြည်သည့်အတွက်၊ အမှုအတွက် ငွေကြေးမတတ်နိုင်သည့်အတွက်နှင့် ၎င်းတို့အခွင့်အရေးကို နားလည်သဘောပေါက်မှုနည်းပါးသည့်အတွက် အမှုကိုတိုင်ကြားလိုစိတ်မရှိကြပေ။ ကျူးလွန်သူများမှာလည်း ထိခိုက်နစ်နာသူများအား တိတ်တိတ်နေရန် ခြိမ်းခြောက်၊ ဖိအားပေးကြသည်။ အစိုးရစစ်သားများက ထိခိုက်နစ်နာသူများအား အတင်းအကြပ်ဖိအားပေးကာ စစ်သားများအမှား ကျူးလွန်မှုအပေါ်ပြေငြိမ်းကြောင်းစာကို လက်မှတ်ရေးထိုးစေခြင်း (ဖြစ်ရပ် ၈) သို့မဟုတ် တစ်တရာပေး လျော်မှု ပြုကြသည် (ဖြစ်ရပ် ၃ နှင့် ၆)။

အမှုဖြစ်ရပ်အနည်းငယ်တွင်သာ စစ်သားများကို လျှို့ဝှက်စစ်ခုံရုံးများတွင် ဆက်လက်စစ်ဆေးကြားနာ ကြသည်။ စစ်ခုံရုံးမှ ကချင်ကျောင်းသားတဦးအား သတ်ဖြတ်ခဲ့သည့် စစ်သားအား အလုပ်ကြမ်းနှင့် ထောင်ဒဏ် ၂ နှစ်ကျခံရန် အမိန့်ချမှတ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၈ ဇန်နဝါရီတွင် ကချင်အရပ်သား ၃ ဦးအား သတ်ဖြတ်ခဲ့သည့် စစ်သား ၆ ဦးအား ထောင်ဒဏ် ၁၀ နှစ် ချမှတ်ခဲ့သည်။

နိုင်ငံတဝှန်း စိုးရိမ်ရသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအတွက် စုံစမ်းစစ်ဆေးမည့် ကုလသမဂ္ဂ၏ အချက်အလက်စုံစမ်းမရေးကော်မရှင်အား အစိုးရမှ ဝင်ခွင့်ပိတ်ပင်ခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကိုယ်စားလှယ်ကိုလည်း ပြည်ဝင်ခွင့် ပိတ်ပင်ခဲ့သည်။

အစိုးရအနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရသူများအား ပြန်လည်ပေးလျော်ကုစားမှုများ မရှိသေးပေ။ အစိုးရအနေဖြင့် ရှစ်လေးလုံးအထိမ်းအမှတ်ပြတိုက်တည်ဆောက်မှုကို တာဝန်ယူမည်ဟု ပြောဆိုခဲ့ သည်။ လယ်ယာမြေသိမ်းဆည်းမှုများ ၏ ၁၀% ကိုသာ ဖြေရှင်းပေးခဲ့သည်ဟု မြေယာဆိုင်ရာ တာဝန် ယူဖြေရှင်းသည့် ကော်မတီက ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။

13. AAPP: December Monthly Chronology 2017 and Current Political Prisoners, <http://aappb.org/2018/01/6909/>

ဖြစ်ရပ်မှန်များ

ဖြစ်ရပ်မှန် ၁။ ၂၀၁၇ ဩဂုတ်လ ၁၃ ရက်၊ ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း နမ့်ခမ်းမြို့နယ်တွင် လက်နက်ကြီးဖြင့် ပစ်ခတ်သဖြင့် ရွာသားလေးဦး ဒဏ်ရာရရှိခြင်း။

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ခလရ ၈၈နှင့် တအာန်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (TNLA) တို့ ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်ရှိ ကောင်းဝိုင်းရွာတွင် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားသည်။ TNLA တပ်သားများ ရွာတွင် တပ်စွဲထားခြင်းဖြစ်ပြီး ရွာသားများ ရွာတွင် ရှိနေသော်လည်း လက်နက်ကြီးကျည် ၁၀ လုံး ကျရောက်ပေါက်ကွဲခဲ့သဖြင့် တအာန်းရွာသား ၄ ဦး ဒဏ်ရာရသွားသည်။ ထိခိုက်နစ်နာသူများမှာ မိသားစုဝင် ၃ ဦးဖြစ်ပြီး ၂ နှစ်အရွယ် ကလေးတဦးနှင့် အိမ်နီးချင်းတဦးပါဝင်သည်။ ထိခိုက်နစ်နာသူများကို ကူညီခဲ့သည့် တအာန်းစာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌက “ဒီဒေသကို ငြိမ်းချမ်းစေချင်တယ်။ တိုက်ပွဲတွေ ထပ်ဖြစ်နေရင် ရွာသားတွေ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမယ်။ အိုးအိမ်၊ ပိုင်ဆိုင်မှုတွေ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမယ်။ တိုက်ပွဲတွေ ထပ်မဖြစ်စေချင်တော့ဘူး။ တကယ်လို့ သူတို့မရှောင်နိုင်ကြဘူး ဆိုရင် ရွာအပြင်မှာ တိုက်ကြပါ”

လက်နက်ကြီးကျည်ကြောင့် ဒဏ်ရာရသူတဦး (ဓာတ်ပုံ TWO)

ဖြစ်ရပ် (၂)။ ၂၀၁၇ အောက်တိုဘာ ၁၉ ။ ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း နမ့်ခမ်းမြို့နယ်တွင် လက်နက်ကြီးကြောင့် ဂန့်အရွယ် မိန်းကလေးတဦးသေဆုံးပြီး အခြား ၃ ဦး ဒဏ်ရာရခြင်း။

၂၀၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၁၉ ရက်တွင် ခလရ (၈၈) နှင့် TNLA တပ်ရင်း ၁၀၀ တို့ ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း၊ မူဆယ်ခရိုင်၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ ပါကနိုင်းကျေးရွာတွင် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားသည်။ လက်နက်ကြီးကျည်ရွာတွင်းကျရောက်ပေါက်ကွဲမှုကြောင့် ဂန့်အရွယ် တအာန်းကလေးမတဦးသေဆုံးပြီး ရွာတွင်းရှိ အခြားအမျိုးသမီး ၃ ဦး ဒဏ်ရာရသည်။ ဒဏ်ရာရသူအမျိုးသမီးတဦး၏ အိမ်သို့ TNLA စစ်သားတဦး ပြေးဝင်သည်ကိုတွေ့သွားပြီး မြန်မာ့တပ်မတော်စစ်သားများမှ ဝိုင်းဝန်းပတ်ခတ်သဖြင့် အိမ်မှာလည်း ပျက်စီးသွားသည်။ စစ်သားများက ရွာအတွင်းဝင်ရောက်ရှာဖွေပြီး ရွာသားများ၏ ပစ္စည်းများကို ခိုးယူသွားကြသည်။ ဒဏ်ရာရသူရွာသားများအားလည်း ၎င်းတို့က ဆေးကုသပေးကြသည်။

လက်နက်ကြီးကျည်ကြောင့် ဒဏ်ရာရသူတဦး (ဓာတ်ပုံ TWO)

ဖြစ်ရပ် ၃။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၁-၁၃။ ကချင်အမျိုးသားတဦးအား စစ်တပ်မှပမ်းဆီး၍ ပေါ်တာအဖြစ်အသုံးပြုခြင်း။

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၁ ရက်နေ့တွင် မြန်မာ စစ်တပ်၊ ခလရ ၂၉၊ ခမရ ၃၈၁နှင့် ၃၈၄ တို့မှ စစ်သား ၆၀၀ ကျော်တို့သည် ကချင်ပြည်နယ် မိုးကောင်းမြို့နယ်ရှိ ကဆုန်ရွာသို့ ချီတက်လာကြပြီး ရွာသားများရှိရာ သို့ အရမ်းကာရော ပစ်ခတ်ကြသည်။ စစ်သားများက အသက် ၅၄ နှစ်အရွယ်နှင့် အသက် ၇၀ အရွယ်ရှိလူကြီး များအပါအဝင် ရွာသားများကိုဖမ်း ဆီးကြသည်။ ရွာသားတဦးမှာ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွား၍ ထွက်ပြေးစဉ်စစ်သားများ၏ ဖမ်းဆီးခြင်းခံရသည်။ ၎င်းအား ဘုရားကျောင်းဘယ်

မြန်မာစစ်တပ်မှ ဖမ်းဆီးပြီး ပေါ်တာအဖြစ်အသုံးပြုခဲ့သည့် အသက် ၇၀ အရွယ် လယ်သမားကြီး (ဓာတ်ပုံ KWAT)

မှာရှိလဲဟု စစ်သားများက မေးမြန်းကြသည်။ဘုရားကျောင်းသို့ အဝေးကြီးသွားရမည် ဖြစ်သည်ဟု ရွာသားက ပြန်ဖြေသည့်အခါ စစ်သားများက “မင်း ကောင်းကောင်း ဖြေစမ်း၊ မင်းဘဝပြောင်းသွား လိမ့်မယ်” ဟု ပြောကာ သေနတ်ကိုပြသည်။ ဘုရားကျောင်း ရောက်သည့်အခါ စစ်သားများက ရွာသားများ ၏ မှတ်ပုံတင်စစ်ဆေးခြင်း၊ ဓာတ်ပုံရိုက်ခြင်းနှင့် ဖုန်းများ ကို သိမ်း ယူကာ စစ်ဆေး မေးမြန်းကြသည်။

ဘုရားကျောင်းတွင် တညအိပ်ပြီးနောက်ရွာသားများသည် ပေါ်တာအဖြစ် ဒဏ်ရာရစစ်သား များအား သယ်ပိုးရခြင်းနှင့် လမ်းပြအဖြစ် အတင်း အကြပ်စေခိုင်းခံရသည်။ ရွာသားများသည် စစ်သားများနှင့်အတူ တနေ့လုံးချီတက်ကြရပြီး စစ်သားများက အကယ်၍လမ်းတွင်

“ မင်း ကောင်းကောင်းပြေစမ်း၊ မင်းဘဝပြောင်းသွား လိမ့်မယ် ”

ကချင်လွတ် မြောက် ရေးတပ်မတော် (KIA) စစ်သားများနှင့်တွေ့ဆုံ တိုက်ပွဲဖြစ်ပါက ရွာသားများအား လူသားခိုင်း အဖြစ်အသုံးပြုကာ သတ်ပစ်မည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ကြောင်း ဖမ်းဆီးခံရသူရွာသားတစ်ဦးက ပြောသည်။ ညဘက်တွင် စစ်သားများအတွက် ချက်ပြုတ်ပေးရပြီး မိုးရွာထဲတွင် အိပ်ကြရသည်။ နောက်တနေ့ တွင် “စစ်သားများက ရွာသားများ၏ ပစ္စည်းများအား မဖျက်ဆီးပါ” ဆိုသည့် စာတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးပေးရပြီးနောက်ပြန်လွတ်လာသည်။ ၎င်းတို့၏မိဘိုင်းဖုန်းများပြန်ရပြီး ဘုရားကျောင်း လူကြီးအား စစ်သားများက ကျပ် ၃ သောင်း (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၂ ဒေါ်လာခန့်) ပေးခဲ့ပြီး ရွာသားများ ခွဲယူကြရန်ပြောသည်။

ဖြစ်ရပ်မှန် ၄။ ၂၀၁၇ ဇန်နဝါရီ ၁၉ ရက်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်တွင် တအာန်း ရွာသားများအား မြန်မာစစ်တပ်မှ ဖမ်းဆီး၊ နှိပ်စက်ခြင်း

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ ၁၉ ရက်တွင်၊ ခမရ ၅၀၂-၅၀၃ မှ စစ်သားများသည် နမ့်ဆမ်မြို့နယ်၊ လွယ်ပြတ်ကျေးရွာသို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ကျေးရွာ ဥက္ကဋ္ဌနှင့် အတွင်းရေးမှူးအပါအဝင် ရွာသား ၂၈ ဦးအား စစ်သားများက ဖမ်းဆီးကာ၎င်းတို့၏ နာမည်များကို ရေးမှတ်သွားသည်။ နေ့လည်ပိုင်းတွင်

မြန်မာစစ်တပ်၏ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းကို ခံရသူတစ်ဦး (ဓာတ်ပုံ TWO)

ဘုန်းကြီးတ ပါးရောက်ရှိလာကာ ၎င်းတို့သည် TNLA နှင့် မပတ်သက်ကြောင်း အာမခံသည့် အတွက် ရွာသား ၂၅ ဦးကို ပြန်လွတ်ပေးခဲ့သည်။ ၃ ဦးကို ဆက်လက်ဖမ်းဆီးထားပြီး ညှဉ်းပန်းနှိပ် စက်ကြသည်။ အသက် ၅၅ နှစ်အရွယ်ရှိ ရွာသား မှာ ခြေထောက်နှင့် ခါးတို့တွင် ဒဏ်ရာရပြီး သွားများ လည်း ကျိုးကုန်သည်။ ရွာလူကြီးများကလာရောက် အာမခံသည့်အတွက် နောက်တနေ့တွင် သူ့အား လွတ်ပေးခဲ့သည်။ TNLA နှင့် မပတ်သက်ကြောင်း အကိုဖြစ်သူက လာရောက်အာမခံပြီး နောက် အသက် ၃၄ နှစ်အရွယ်ရွာသားအား ၂ ရက်အ ကြာတွင် ပြန်လွတ်ပေးခဲ့သည် သို့သော်သူ့အား ရွာသို့ ပြန်မလာရန် ရွာသားများက တားဆီးကြသည်။ နောက်ထပ် အသက် ၂၀ ရှိ ရွာသားအား TNLA ၏ သူလျှိုဖြစ်သည်ဟုစွပ် စွဲကာမြန်မာ့ တပ်မ တော် ယူနီဖောင်းကို တပတ်ခန့် အတင်းအ ကြပ် ဝတ်ဆင်ပေးခဲ့သည်။ ထိုရွာသားမှာ ဇန်နဝါရီ ၂၅ တွင် ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်သွားသည်အကယ်

၍ ရွာအနီးဝန်းကျင်တွင် တိုက်ပွဲဖြစ်ပါက သတ်ပြစ်မည်ဟု ရွာလူကြီးများကို စစ်သားများက ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။

ဖြစ်ရပ် ၅။ ၂၀၁၇ အောက်တိုဘာ။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၊ နမ့်ဆမ်မြို့နယ်တွင် ၁၄ နှစ်အရွယ် လူငယ်တဦးအား ထောင်ဒဏ် ၂ နှစ်အပြစ်ပေးခဲ့ခြင်း။

အောက်တိုဘာ ၅ ရက်နေ့တွင် ၁၄ နှစ်အရွယ် တအာန်းလူငယ်တဦးဖြစ်သည့် မိုင်ချိုမင်းထွေးသည် ဆိုင်ကယ်စီးလာပြီး ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း နမ့်ဆမ်မြို့နယ် မြို့စွန်ရှိ စစ်ဆေးရေး ဝိတ်အားအဖြစ်တွင်၊ ခမရ ၇၇ မှ စစ်သားများကသူ့အား တားဆီးစစ်ဆေးကြသည်။ TNLA ယူနီဖောင်းဝတ်ထားသည့် လူငယ်၏ဓာတ်ပုံကို စစ်သားများကတွေ့ရှိသွားပြီးနောက် စစ်ဆေးရန် စစ်တပ်စခန်းသို့ခေါ်ဆောင်ကာ ၆ ရက်ကြာ စစ်ဆေးကြသည်။ စစ်ကြောနေစဉ်အတွင်း သူ့အားရိုက်နှက်ခြင်း၊ မအိပ်ရခြင်းနှင့် ထမင်းမကျွေး၊ ရေမတိုက်ပဲထားကြသည်။ ထို့နောက်သူ့အား ရဲစခန်းသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ပြီး တရားမဝင်အသင်းများနှင့် ဆက်သွယ်မှုဖြင့် တရားစွဲခံရသည်။ ရက် ၂၀ ခန့် ထိန်းသိမ်းခံရသော်လည်း သူ့အတွက် ဥပဒေအကျိုးဆောင်မရရှိခြင်းနှင့် မြန်မာစကားကို ကောင်းစွာမပြောတတ်သော်လည်း ဘာသာပြန်လည်း မရရှိပေ။ ပထမအကြိမ်ရုံးချိန်းမှာပင် သူ့အတွက် ဥပဒေအကျိုးဆောင်နှင့် စကားပြန်မရှိ သော်လည်း ၎င်းက TNLA နှင့် ဆက်သွယ်မှုရှိသည်ဟု ပြောဆိုပြီး နောက်သူ့အားထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခဲ့သည်။

ဖြစ်ရပ် (၆)။ ၂၀၁၇ ဩဂုတ်လ ၁၆ ရက်။ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း ကွတ်ခိုင်မြို့နယ်တွင် မြန်မာစစ်တပ်က တအာန်းရွာသားတဦးအား လမ်းပြအဖြစ်ခိုင်းစေပြီးနောက် သတ်ပစ်လိုက်ခြင်း။

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် အသက် ၂၀ ရှိ တအာန်းအမျိုးသားတဦးသည် ညီမဖြစ်သူနှင့် အတူ ပြောင်းခင်းတွင် လမ်းလျှောက်နေစဉ် မန်ကောင်းရွာတွင် ယာယီစခန်းချနေသည့် မြန်မာစစ်တပ်မှ စစ်သားတဦးက လမ်းပြအဖြစ်လုပ်ပေးရန်ပြောသည်။ ထိုနေ့တွင်ပင် စစ်သားက မိဘများရှိလားဟု တအာန်းရွာသားကို မေးမြန်းရာ၊ မရှိပါဘူးဟုပြန်ဖြေသည့်အခါ စစ်သားက တအာန်း

မြန်မာစစ်တပ်မှ စစ်သားများ၏ သတ်ဖြတ်ခြင်းခံရသူတဦး (ဓာတ်ပုံ TWO)

“ မင်း တိုလုပ်ရပ်က မြန်မာစစ်တပ်ကို ဆန့်ကျင်ဖော်ကားနေတယ်။ ရွာသားတွေ ဆန္ဒပြလာတော့မယ်။ တော်ကြတော့ ”

ရွာသားကို ပစ်သတ်ခဲ့သည်။ သေဆုံးသူရွာသား၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများက အမှုဖွင့်လို သော်လည်း စစ်တပ်က မဖွင့်ရန် ဖိအားပေးကြသည်။ တပ်ရင်းမှူးက ငွေကျပ် ၈ သိန်း (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၆၀၀ ခန့်) ကို ရွာလူကြီး အားပေးပြီး သေဆုံးသူရွာသားများအားပေးအပ်ရန်နှင့် အမှုမဖွင့်ရန် ပြောဆိုခဲ့သည်။

ဖြစ်ရပ် ၇။ ၂၀၁၇ ဩဂုတ်လ ၄ ရက်။ ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း။ နမ့်ဆန်မြို့နယ်တွင် တအာန်းနိုင်ငံရေး ပါတီမှ အရာရှိတဦးအား စစ်သားများက ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း။

အသက် ၃၀ အရွယ်ရှိ မောင်အောင်ကျော်စိုးသည် တအာန်းအမျိုးသားပါတီ (TNP) ၏ ပါတီဌာနချုပ်ရုံးတွင် တာဝန်ယူနေပြီး ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း နမ့်ဆန်မြို့နယ် မန်ပန်ရွာတွင်နေထိုင်သည်။ သူအိမ်သို့ ပြန်နေစဉ် ဒေသတွင်းရှိ စစ်စခန်းမှ အစောင့်စစ်သားဟု သူသိထားသည့် လူ ၃-၄ ဦးက သူ့အားစကားလာပြောသည်။ ထို့နောက် ထိုလူများကသူ့အား လက်နှိပ်ဓာတ်မီးဖြင့်ရိုက် နက်ကြသည့်အတွက် ပခုံးတွင်ကွဲပြဲပြီး သွားအချို့လည်း ကျိုးကုန်သည်။ မှတ်တမ်းတင်နေသည့် အချိန်ထိ ၎င်းသည်ဆေးရုံတွင် ဆေးကုသနေရသည်။ သူကဖြစ်စဉ်ကို ရဲအားသတင်းပေးပို့ခဲ့ပြီး ရဲက စစ်ဆေးချက်များနှင့် ဆေးမှတ်တမ်းများ ယူသွားသော်လည်း အမှုကိုဆက်လိုက်ရန် လက်လျှော့ခဲ့သည်။ စခန်းမှ မြန်မာစစ်အရာရှိတဦး အောင်အောင်ကျော်စိုး ထံလာရောက်ပြီး စစ်သားများမှာ တာဝန်ကျချိန်မဟုတ်ဟုပြောဆိုသည်။ ၎င်းက တပ်ရင်းမှူးကိုယ်စား တောင်းပန်သော်လည်း မောင်အောင်ကျော်စိုး တောင်းခံသည့် ဆေးကုသ စားရိတ်ပေးရန်အတွက် မည်သို့မျှတုန့်ပြန်ပြောဆိုခြင်း မပြုပေ။

ဖြစ်ရပ် ၈။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ။ ကချင်ပြည်နယ်၊ တနိုင်းမြို့နယ်တွင် ကချင်အမျိုးသားတဦး အား သတ်ဖြတ်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး တရားပျူတမှုရာဇဝတ်တွင် မြန်မာစစ်တပ်မှ တားဆီးမှုများပြုနေခြင်း။

အောက်တိုဘာ ၁၈ ရက်တွင် အသက် ၅၃ နှစ်အရွယ်ရှိ ကချင်အမျိုးသားတဦးသည် သူ၏ လယ်ယာတွင် အလုပ်လုပ်နေစဉ် အနီးအနားတွင် မြန်မာစစ်တပ်နှင့် KIA တို့အကြား တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားသည်။ သူ အိမ်သို့ပြန်မလာသည်မှာ ၄ ရက်ကြာပြီးသည့်နောက် မိသားစုဝင်များက လယ်ယာတွင်သွားရောက်ရှာပြီး သူပျောက်ဆုံးနေကြောင်း ရွာအုပ်ချုပ်ရေးသို့ အကြောင်းကြားခဲ့သည်။ ပျောက်ဆုံးသူရွာသား၏ ဖခင်ဖြစ်သူနှင့် ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် ရွာအတွင်းအခြေချနေသည့် ခလရ ၈၆ မှ တပ်ရင်းမှူးထံ သွားရောက်တွေ့ဆုံပြီး ပျောက်ဆုံးသူကို ရှာဖွေရန်ခွင့်တောင်းခဲ့ပြီး ခွင့်ပြုချက်ရခဲ့သည်။ အောက်တိုဘာ ၂၄ ရက်တွင် ရှာဖွေရေးအဖွဲ့က သေဆုံးနေသည့် အလောင်း ၂ လောင်းကို တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားရာနေရာတွင် တွေ့ကြုံပြီး တဦးမှာ ပျောက်ဆုံးနေသည့် ရွာသားဖြစ်ကြောင်း ဖော်

ရွာသားများ ချောင်းကိုဖြတ်၍ သေဆုံးသွားသူ၏ ရုပ်အလောင်းအား ရှာဖွေနေစဉ် (ခါတ်ပုံ KWAT)

ထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။ အလောင်း၏ ဘယ်လက်နှင့် ညာခြေတို့မှာ ကျိုးနေပြီး နောက်ကျောတွင် ကျည်ဆံ နှစ်ခုဝင်နေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ အလောင်းများအနီးတွင် စစ်ဖိနပ်ခြေရာများကို တွေ့ကြသည်။ အဆိုပါအမှုကို ဒေသခံရဲစခန်းသို့ တိုင်ကြားအမှုဖွင့်ခဲ့သည်။

အောက်တိုဘာ ၂၀ ရက်တွင် ရှာဖွေရေးအဖွဲ့တွင်ပါသည့် ရွာသား ၇ ဦးအား ဒေသဆိုင်ရာ ကွပ်ကဲရေး ဌာနချုပ်သို့ လာရောက် စစ်ဆေးခံရန် အမိန့်ထုတ်ခဲ့သည်။ ရွာသားများက လာရောက်ရန် ဆီဖိုးမရှိ သည့်အတွက် ရွာတွင်ပင်လာရောက် စစ်ဆေးရန်ပြောဆိုသော်လည်း ဗိုလ်မှူးက “မင်းတို့က ပြဿနာရှာတဲ့သူတွေ။ ခလရ ၈၆ လုပ်တာလို့ စွပ်စွဲတယ်။ ဒါကြောင့် ဒကာစ က စစ်ဆေးလိမ့်မယ်၊ မင်းတို့အဲဒီကိုသွားရမယ်” ဟုပြောသည်။

သေဆုံးသူများ၏ရုပ်အလောင်းကို မည်သူက Facebook ပေါ်တင်ခဲ့သနည်းဟု ရှာဖွေရေး အဖွဲ့ဝင်များ အား အောက်တိုဘာ ၂၃ ရက်တွင် စစ်ဗိုလ်တဦးက မေးမြန်းခြင်းဖြစ်ခဲ့သည်။ ၎င်းကပင် “မင်းတို့လုပ်ရပ်က မြန်မာစစ်တပ်ကို ဆန့်ကျင်ဖော်ကားနေတယ်။ ရွာသားတွေ ဆန္ဒပြလာတော့မယ်။ တော်ကြတော့” ဟုပြောသည်။ ရှာဖွေရေးအဖွဲ့များကို ထိုနေ့တွင်ပင် ပြန်လွှတ်ပေးခဲ့သည်။

နိုဝင်ဘာ ၆ ရက်တွင် ဗိုလ်မှူးက ရှာဖွေရေးအဖွဲ့ကို လာရောက်ရန် ဆင့်ခေါ်ပြီး စာမျက်နှာ ၁၂ မျက်နှာရှိ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ထုတ်ပြန်ချက်တွင် လက်မှတ်ထိုးပေးရန် ပြောသည်။ ရွာသားများက ဖတ်ကြည့်ရာတွင် ၎င်းတို့ကို စစ်ဆေးမေးမြန်းစဉ်ကကဲ့သို့မဟုတ်ပဲ စစ်တပ်မှ ပြင်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ “စစ်သားများက ပြစ်မှုကျူးလွန်ပါသလား”ဆိုသည့်မေးခွန်းတွင် ရွာသားများ ဖြေထားသည့် ပုံစံမျိုးဖြင့် “မကျူးလွန်” ပါဟုဖြည့်ထားခြင်းမျိုး၊ “ရွာသူရွာသားများသည် KIA နှင့် ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှု ရှိပါသလား?” ဆိုသည့် မေးခွန်းတွင်လည်း ရွာသားများ ဖြေထားသည့်အနေဖြင့်

သေဆုံးသွားသူ ကချင်ရွာသား၏ ရုပ်အလောင်း (ဓါတ်ပုံ KWAT)

“ရှိပါသည်” ဟု ရေးထားခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရွာသားများက လက်မှတ်ရေးထိုးပေးရန် ငြင်းဆိုပြီး ပြန်ခဲ့ကြသည်။ နောက်ထပ် ၄ ရက်အကြာတွင် စစ်သားများက ထုတ်ပြန်ချက်ကို ပြင်ထားပြီးဖြစ်၍ လာရောက်ရန် ထပ်မံခေါ်ဆိုသည်။ ယခုအကြိမ်တွင်လည်း ရွာသားများက ဖတ်ကြည့်ရာတွင် သေဆုံးသွားသူမှာ “စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ရောဂါရှိသည်”။ “၎င်းအား စစ်တပ်မှဖမ်း ဆီးသွားသည်ကို မတွေ့မြင်ရပါ” စသဖြင့် ပြင်ဆင်ထားပြီး အဆိုပါအချက်များမှာ မှန်ကန် သည့်အတွက် ရွာသားများက လက်မှတ်ထိုးပေးကြသည်။ ထုတ်ပြန်ချက်ကို မိတ္တူကူးခြင်း၊ ဓာတ်ပုံရိုက်ခြင်းကိုမူ စစ်သားများမှ ခွင့်မပြုပေ။

ဖြစ်ရပ် (၉)။ ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၇-၁၈။ ကချင် စစ်ရှောင်ဒုက္ခသည်များအား ပေးပို့မည့် အကူအညီများကို မြန်မာ့တပ်မတော်က တားဆီးဟန့်တားထားပြီး အကူအညီပေးပို့သည့်အဖွဲ့ဝင်များအား ရိုက်နှက်ခြင်း။

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၁၇ ရက်တွင် ကချင်အရပ်သား ၃၂ ဦးက ကုန်ကား ၈ စီးဖြင့် အဝတ်အထည်နှင့် စားနပ်ရိက္ခာများကို ကချင်ပြည်နယ်၊ မိုးကောင်းမြို့နယ်တွင် တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားသဖြင့် မကြာသေးမီက ထွက်ပြေးလာသည့် စစ်ရှောင်ဒုက္ခသည်များအား ပေးပို့ရန်ပြင်ဆင်ခဲ့ကြသည်။ အကူအညီပေးရေး အဖွဲ့သည် ပထမဦးစွာ နန်တိန်ရွာတွင် စစ်သားများ၏ တားဆီးခြင်းခံရပြီး ခွင့်ပြုချက်ရှိ မရှိ မေးမြန်းခံရသည်။ သို့သော်လည်း တနာရီခန့်ကြာပြီးနောက် ခရီးဆက်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ကာခိုင်းမြို့အဝင်တွင် အဆိုပါ အဖွဲ့အား ခလရ ၂၉ ၊ ခမရ ၃၈၁ နှင့် ၃၈၄ တို့မှ စစ်သားများက တားဆီးကာ ကားများအားရှာဖွေကြပြီး မှတ်ပုံတင်များကိုထားသည့် အကူအညီပေးရေးအဖွဲ့များအား ဓာတ်ပုံ၊ ဝီဒီယိုများရိုက်ယူကြသည်။ ထို့နောက် အကူအညီပေးရေးအဖွဲ့အား အိမ်ပြန်ကြရန်ပြောသော်လည်း

စစ်သားများက တားဆီးထား ပြီး ကုန်တင်ကားလေးစီးမှာ လိုင်စင်မရှိသည့်အတွက် သိမ်းယူမည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။ ထို့နောက် အကူအညီပေးရေးအဖွဲ့အား ရဲစခန်းသို့ခေါ်ဆောင်သွားပြီး တရားမဝင် ကားများအသုံးပြုသည့်အတွက် အရေးယူမည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။ သို့သော်လည်း ရဲကမှောင်နေပြီ ဖြစ်ပြီး နောက်ကျနေသဖြင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ဖမ်းဆီးရန် တာဝန်မရှိဟု ပြောသည့်အတွက်အကူ အညီပေးရေးအဖွဲ့မှာ ရွာတွင် တည်အိပ်ခဲ့ရသည်။ နောက်တနေ့တွင် အကူအညီပေးရေး အဖွဲ့အား အရေးယူမည်ဖြစ်ပြီး ကားများအ တွင်းနေရန်ပြောဆိုခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အကူအညီပေးရေး အဖွဲ့များက ကားများကို ရဲလက်အပ်နှံ ရန်ပြင်ဆင်နေစဉ် ရွာသားများက ကားများကိုအပ်နှံရန်ငြင်း ဆန်ကြသည်။ အခြေအနေကို အကူအညီပေးရေးအဖွဲ့က ရဲအားအကြောင်းကြားသည့် အခါ ရဲ တပ်ဖွဲ့ဝင် ၈၀ နှင့် စစ်သား ၅၀ ရောက်ရှိလာပြီး ကားများကို အတင်းအကြပ်ရယူကြသည်။ အကူ အညီပေးရေးအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်ကိုလည်း အဖမ်းခံရန် ပြောပြီးနောက် ရွာသားများနှင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ များအကြား ရုန်းရင်းဆန်ခတ်ဖြစ်ကြသည်။ အသက် ၄၁ နှစ်အရွယ်ရှိ အကူအညီပေးရေးအဖွဲ့ဝင် အမျိုးသမီးတဦး သတိလစ်သွားသည်အထိ ရိုက်နှက်ခံရပြီး ဆေးရုံပို့လိုက်ရသည်။

ဖြစ်ရပ် (၁၀) ၂၀၁၇ နိုဝင်ဘာ ၄။ ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း နမ္မတူမြို့နယ်တွင် မိုင်းပေါက်ကွဲ၍တအာန်း ရွာသားတဦး သေဆုံးပြီး၊ နှစ်ဦး ဒဏ်ရာရသွားသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာ ၄ ရက်နေ့တွင် ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း၊ ကျောက်မဲခရိုင်၊ နမ္မတူမြို့ နယ်၊ ညောင်ပန်လှကျေးရွာမှ တအာန်းရွာသား ၆ ဦးသည် ကျွဲကျောင်းနေစဉ် ရှေ့မှဦးဆောင်သွား နေသည့် ရွာသား ၃ ဦး မိုင်းနင်းမိသည်။ မိုင်းဒဏ်ကြောင့် ၁၈ နှစ်အရွယ် လူငယ်တဦး သေဆုံးပြီး ၄၅ နှစ်နှင့် ၁၂ နှစ်အရွယ် ရွာသားနှစ်ဦး ဒဏ်ရာရရှိသွားသည်။ အတူပါလာသည့် ရွာသား ၃ ဦးမှာ မိုင်းဒဏ်မှလွတ်မြောက်သွားပြီး ဒဏ်ရာရသူများကိုကူညီ၍ ဆေးရုံသို့ အလျင်အမြန် ပို့ဆောင်နိုင်ခဲ့ သည်။ ဒဏ်ရာရသူ လူငယ်၏ မိဘများက “သူက ကျောင်းပိတ်ထားတဲ့ အတွက် အားတဲ့အချိန်မှာ ကျွဲ သွား ကျောင်းတာပါ။ သူ့အခုနားမကြားတော့ဘူး။ ကျနော်အရမ်းစိတ်ဆင်းရဲ ရတယ်၊ ဘာမှလည်း မပြောချင်တော့ဘူး” ။ ယခုပေါက်ကွဲခဲ့သည့် မိုင်းများကို ဒေသတွင်းလှုပ်ရှားနေသည့် တိုင်းရင်းသား လက်နက် ကိုင်အဖွဲ့က ထောင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သံသယဖြစ်ကြသည်။

မှတ်တမ်းတင်မှုများအရ ချိုးဖောက်မှုများ ကျဆင်းသွားသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေ တိုးတက်ကောင်းမွန်လာသည်ဟု ထင်ဟပ်ခြင်းမဟုတ်သည်ကို ဝမ်းနည်းစွာ တွေ့ရှိရသည်။ NCA လက်မှတ်မထိုးသည့်အဖွဲ့များအား ထိုးစစ်ဆင်နေမှုများ ဆက်ရှိနေခြင်းနှင့်အတူ ဒေသခံပြည်သူ များအပေါ်ကျူးလွန်ချိုးဖောက်မှုများရှိနေသည်။

ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာဒေသများသို့ သတင်းရယူခွင့်တင်းကြပ်ထားခြင်း၊ ကွင်းဆင်းသတင်းကောက်ယူသူ များနှင့် ထွက်ဆိုပြောကြားပေးသည့် ထိခိုက်နစ်နာသူများ၏ လုံခြုံရေးအခြေအနေများကြောင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု အနည်းငယ်ကိုသာ မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကိုယ်စားလှယ်က “ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာဒေသများတွင် သတင်းရယူမှုသည် အန္တရာယ်နှင့် အခက်အခဲများ ပိုမိုများပြားလာနေပြီး၊ ချိုးဖောက်မှုများအတွက် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသူများ မှာလည်း ပစ်မှတ်ထားခံနေရသည်” ဟု မှတ်ချက်ပြုပြောဆိုခဲ့သည်။^{၁၄}

ထိခိုက်နစ်နာသူများ၏ တိုက်ပွဲအတွက် ND-Burma အနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို ဆက်လက် မှတ်တမ်းတင်နေမည်ဖြစ်သည်။ မှတ်တမ်းတင်ခြင်းသည် အစိုးရဦးဆောင်သည့် ပြန်လည် ကုစားပေးလျော်မှု အစီအစဉ်များဖြင့် ထိခိုက်နစ်နာသူများ၏ဘဝကို ပြန်လည်ထူထောင်ရန်နှင့် အမျိုးသားပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး အမှန်တကယ်ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်အတွက် ဖြစ်ပါသည်။

ဤနည်းအားဖြင့်သာ တိုင်းပြည်တွင်း ကာလကြာရှည် ဆိုးမွေအဖြစ်ရရှိထားသည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ကင်းစင်၊ ပပျောက်စေပြီး ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမည့် ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိမည်ဟု ND-Burma မှ ယုံကြည်ပါသည်။

14. Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar for the Human Rights Council, 37th session, 26 February - 23 March 2018, <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session37/Documents/A-HRC-37-70.docx>

နောက်ဆက်တွဲ

နောက်ဆက်တွဲ ၁။ ကျူးလွန်သူများအား ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း

အစိုးရ လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ -

မြန်မာ့တပ်မတော် - ၂၉

မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် TNLA တိုက်ပွဲ - ၄

မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် ရှမ်းနီအဖွဲ့ - ၁

ပန်ဆေးပြည်သူ့စစ် - ၁

မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် ရဲ - ၁

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ - ၆

RCSS/SSA : ၃ (ဖြစ်ရပ် ၂ ခုမှာ သံသယဖြစ်ခံရခြင်းဖြစ်သည်)

TNLA - ၃

အရပ်သားများကျူးလွန်မှု - ၃

မည်သည့်အုပ်စုမှန်းမသိ - ၅

နောက်ဆက်တွဲ ၂။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အလိုက် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု အမျိုးအစားများ။

တိုင်း/ပြည်နယ်နှင့် ချိုးဖောက်မှုများ	ဖမ်းဆီးမှု	ပစ္စည်းဥစ္စာများ သိမ်းဆည်းဖြက်ဆီး ခြင်း	လူကုန်ကူးခြင်း	သတ်ဖြတ် ခြင်း	အမေပြုခြင်း လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု	ညှဉ်းပန်းနှိပ် စက်ခြင်း	ကလေးစစ် သားအသုံး ပြုမှု	စုစုပေါင်း
ကချင်ပြည်နယ်	၃			၁		၁		၅
ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီး			၁				၁	၂
ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီး							၁	၁
ရှမ်းပြည်နယ်	၄	၁	၂	၁၀	၂	၂၃		၄၂
စုစုပေါင်း	၇	၁	၃	၁၁	၂	၂၄	၂	၅၀

GPO 315
Chiang Mai 50000
Thailand
+66 (0) 53 304 404
office@nd-burma.org
www.nd-burma.org